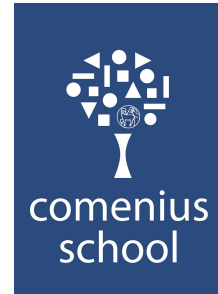

Sociaal Veiligheidsplan

Comeniusschool

1. Inleiding

Per 1 augustus 2015 is voor scholen de wettelijke bepaling over de sociale veiligheid van leerlingen in werking getreden. Van scholen wordt verwacht dat ze alles doen wat nodig is om leerlingen een veilige omgeving te bieden. Het actief tegengaan van pesten is daar een onderdeel van.

De Comeniusschool onderkent deze verantwoordelijkheid en hanteert dan ook een Sociaal Veiligheidsplan. Dit plan geeft kinderen, ouders en leerkrachten duidelijkheid over hoe gehandeld wordt inzake sociale veiligheid.

2. Uitgangspunten:

De kern van onze opdracht als school luidt: 'Het begeleiden van de kinderen die ons worden toevertrouwd in wie ze zijn en wie ze willen worden. Zij mogen zich ontwikkelen in een houding van zelfvertrouwen, zelfkennis en sociaal positief gedrag. Wij leren ze eigen verantwoordelijkheid te dragen en bevorderen de zelfstandigheid. Wij leren de kinderen keuzes te maken die goed zijn voor henzelf en voor de anderen. Zo krijgen ze inzicht in wie ze zijn en wat ze drijft'. In onze school werken wij vanuit onze christelijke levensovertuiging. Daarnaast maken wij gebruik van de 7 gewoonten van Stephen Covey (The Leader In Me). wij willen zo werken aan een veilige omgeving met respect voor de ander.

3. Het pedagogisch klimaat

Veiligheid:

Een kind moet zich veilig en geborgen voelen bij de meester of juf, bij klasgenoten, in het schoolgebouw en op het plein. Pesten en discrimineren horen niet thuis op onze school. Van de ouders verwachten wij ook een constructieve houding om pestgedrag te bestrijden. Wij leren onze leerlingen zich te gedragen volgens de 7 gewoonten van The Leader in Me. Als er toch iets fout gaat, wordt de bewuste situatie met de kinderen geanalyseerd. Wij

bespreken welke keuzes in het gedrag van het kind de ontstane situatie had kunnen voorkomen en welke keuzes in de toekomst kunnen worden gemaakt.

Structuur en duidelijkheid:

Voor een kind dat opgroeit, wordt de omringende wereld steeds groter en complexer. Het ontdekken van die wereld wordt aangemoedigd door belangstelling te prikkelen, door te stimuleren en te bemoedigen. Kinderen hebben daarbij behoefte aan structuur en duidelijkheid: zij willen weten wat er van hen verwacht wordt, welke vrijheid ze hebben en waar de grenzen daarvan liggen. Zij vragen om duidelijke kaders en afspraken.

Warmte en liefde:

Van de mensen die op de Comeniuschool werken, wordt verwacht dat zij hart hebben voor kinderen, dat zij alle leerlingen zien. Van kinderen wordt gevraagd, dat zij elkaar met warmte tegemoet treden.

Soberheid en eenvoud:

Wij leven in een zeer welvarende samenleving. Onze kinderen laten wij daarvan de vruchten plukken, maar tegelijkertijd willen wij hen laten zien dat je niet 'alles' hoeft te hebben om gelukkig te worden. Soberheid en eenvoud zijn kenmerkende elementen van de Broedergemeente. De school wil in die traditie blijven staan,

4. Preventie:

Als Comeniuschool willen wij een school zijn die leerlingen een veilig pedagogisch klimaat biedt, waar een omgeving gecreëerd wordt waar zij zich op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Hoe gaan wij te werk?

- Wij streven naar een goede open sfeer in de klas.
- Bij de start van het schooljaar besteden wij intensief aandacht aan het groepsproces middels de "gouden" weken (de eerste 7 weken van het schooljaar).
- Wij streven naar een goede en open communicatie tussen leerling, ouders en leerkracht.
- Wij starten dagelijks met de methode Trefwoord.
- Wij hanteren het gedachtegoed van Stephen Covey, wij maken een missie statuut en werken met de 7 gewoonten.
- Wanneer een leerling problemen ervaart in de groep en niet terecht kan bij de groepsleerkracht kan hij/zij terecht bij de interne vertrouwenspersoon. De leerlingen wijten wie de vertrouwenspersonen zijn.

4.1 The Leader in Me

De 7 gewoonten van Stephen Covey, samengebracht in het programma "The Leader in Me" helpen de leerlingen:

- om, op basis van keuzemogelijkheden en argumentatie, zelf verantwoordelijkheid en beslissingen te nemen;
- om tijd zinvol te besteden;
- om bewust te worden van eigen zijn en kunnen; elkaar te begrijpen en relaties op te bouwen en te onderhouden;
- om de kracht van samenwerken te ontdekken en te gebruiken
- plezier te hebben in leren.

Kortom: Leiderschap is vanuit een positief zelfbeeld ruimte en tijd krijgen om verantwoorde keuzes te maken, voor jezelf, de ander en je als mens te ontwikkelen.

4.2 Digitale veiligheid

Kinderen komen op steeds jongere leeftijd in aanraking met social media, internet, computers en de digitale wereld. Ze communiceren steeds vaker online. Kinderen op onze school zijn zich lang nog lang niet altijd bewust van de gevaren hiervan.

Onze school leert kinderen dan ook bewust om te gaan met sociale media.

Vanaf groep 5 wordt hier bijzonder veel aandacht aan besteed, met als hoogtepunt de week van de Mediawijsheid. In de bovenbouw doen de groepen mee aan MediaMasters.

In het kader van digitaal pesten maakt de school zich hard voor:

- De bewustwording van leerlingen voor de gevaren van internet;
- Het afspreken van internetgedrag;
- Het bespreken van cyber-pesting;
- Het informeren van ouders;
- Het wijzen op de veiligheid van wachtwoorden, chatnamen en chat rooms;
- Het wijzen op de gevaren van het posten van foto's, persoonlijke informatie en het gebruiken van de webcam;
- Het omgaan met app-groepen en waar nodig blokkeren van contactpersonen;
- Het verzamelen van bewijs (bijv. schermprintjes en e-mailadressen).

4.3 Tevredenheidsonderzoeken en Digitale Veiligheidsmonitor

Periodiek en volgens een cyclus worden er tevredenheidsonderzoeken afgenomen onder ouders, leerlingen en leerkrachten.

Onder de leerlingen van de groepen 5 t/m 8 gebeurt dit jaarlijks in november.

Op basis van de resultaten worden indien nodig aandachts- en actiepunten geformuleerd.

SCOL wordt twee keer per jaar ingevuld door de leerkracht en ook twee keer per jaar door de leerlingen van groep 5 t/m 8. Dit is een instrument om de sociale veiligheid van leerlingen te meten en te volgen. Deze monitoring is een wettelijke verplichting.

4.4 Vertrouwenspersonen

De school heeft drie interne vertrouwenspersonen voor leerlingen, dat zijn juf Inger, juf Brenda (de IB-ers) en meester Rick. Leerlingen kunnen de hulp van deze vertrouwenspersonen inschakelen voor een probleem met de leerkracht als dat door de leerkracht niet goed wordt opgelost. Ook kunnen ze de hulp inroepen van de vertrouwenspersonen, als ze structureel worden gepest en hun eigen leerkracht dit niet of onvoldoende oppakt. Eventuele problemen in de thuissituatie die de leerlingen liever niet met hun eigen leerkracht willen bespreken kunnen ook worden besproken met de interne vertrouwenspersonen voor leerlingen. Alles wat de leerlingen aan een vertrouwenspersoon vertellen is vertrouwelijk. De vertrouwenspersonen kunnen echter geen geheimhouding beloven; bijvoorbeeld als de veiligheid van de leerling of iemand anders in gevaar is, of wanneer er meer expertise wenselijk is dan de vertrouwenspersoon zelf kan bieden wordt dit met de leerling besproken.

De vertrouwenspersonen zijn in de klassen geweest om zich voor te stellen, tevens staan hun namen op posters in de school en op de website.

De vertrouwenspersoon voor ouders staat in de schoolgids vermeld bij de klachtenregeling en ook op de website. Ouders kunnen met de vertrouwenspersoon een afspraak maken als ze een probleem hebben op of met de school wat door gesprekken met de leerkracht(en) en de directie niet naar tevredenheid wordt opgelost.

4.5 Incidenten registratie

De Comeniusschool streeft ernaar goed zicht te houden op incidenten. Deze worden geregistreerd in het leerlingvolgsysteem Parnassys. Op deze wijze heeft de school zicht op calamiteiten.

4.6 Balans in de groepen

Jaarlijks worden de groepen 3 t/m 8 opnieuw samengesteld. Op deze wijze kan de school te allen tijde balans in de groepen bewaken en waar nodig herstellen. Groepen die uit balans raken vanwege leerproblemen maar vooral ook sociale omstandigheden, worden op deze wijze niet gecontinueerd. Leerlingen kunnen moedwillig bij elkaar of juist uit elkaar worden geplaatst.

De herindeling geschiedt op basis van 3 sociogrammen die per schooljaar worden afgenomen. Via de sociogrammen en observaties hebben de leerkrachten een goed beeld van vriendschappen.

Er wordt gestreefd naar groepen die in balans zijn wat betreft de verdeling van zorgleerlingen en plusleerlingen en er wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling van jongens-meisjes en broertjes-zusjes.

De leerkrachten starten zo elk schooljaar met een nieuw samengestelde groep.

5. Pesten

Ondanks dat wij als team ons best doen om voor iedere leerling een veilige leeromgeving te creëren op school, kan het zijn dat dat niet altijd lukt. Wanneer een leerling zich niet veilig voelt, heeft dit in veel gevallen te maken met pesten. Wij gaan er vanuit dat iedere leerling wel eens gedrag vertoont waarmee hij of zij de ander tot last is. Wij hopen de leerlingen te leren hoe hiermee om te gaan en degene die dit gedrag vertoont te leren hiermee te stoppen. Mede door middel van het werken met de 7 gewoonten proberen wij het ongewenste gedrag in kaart te brengen en te verminderen. Ook is het van belang om het verschil tussen plagen en pesten uit te leggen, evenals de rol van degene die het gedrag vertoont, die het gedrag ervaart en de rol van groep (klas) er omheen.

5.1 Uitgangspunten van het pestbeleid:

- Binnen de school wordt een sfeer gecreëerd waarin teamleden voorgaan in voorbeeldgedrag en pesten eenduidig als ongewenst wordt aangemerkt;
- Betrokkenen onderkennen het belang van hulp bieden aan zowel slachtoffer als pester;
- Betrokkenen onderkennen dat toeschouwers en meelopers ook een rol in het proces vervullen;
- Praten over pesten is geen klikken! Leerlingen worden aangemoedigd pesten te melden;
- Wij bekrachtigen gewenst gedrag en maken leerlingen mede verantwoordelijk voor de sfeer en het klimaat van de school.

5.2 Wat verstaan wij onder pesten?

Pesten is het gedrag waarbij één persoon herhaald en gedurende langere tijd door een of meerdere anderen behandeld wordt op manieren die leiden tot fysieke verwonding en/of psychische lijden. Pesten is een vorm van zinloos geweld.

Cyberpesten is een bijzondere vorm van pesten; leerlingen worden via social media negatief behandeld.

Pesten:

- is langdurig en herhaaldelijk
- vaak in groepsverband
- machtsongelijkheid
- steeds gericht op dezelfde persoon
- is gemeen
- is mishandeling
- brengt opzettelijk schade aan bij het slachtoffer
- onzichtbaar

Plagen:

- is van korte duur
- is niet in groepsverband
- is gelijkwaardig
- heeft geen vast doelwit
- is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling
- zichtbaar

5.3 Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

Vernederen, persoonsgericht schelden (bijv. op uiterlijk) dreigen, belachelijk maken, uitlachen, een bijnaam geven, gemene briefjes schrijven.

Fysiek:

Duwijn, trekken, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken.

Intimidatie:

Iemand achtervolgen, opwachten, de doorgang versperren, klem zetten, dwingen om iets te doen of te kopen.

Isolatie:

Ervoor zorgen dat kinderen niet mogen deelnemen aan spel of activiteiten, uitsluiten.

Stelen of vernielen:

Afpakken, beschadigen of kapot maken van spullen of kleding, banden lek steken.

Cyberpesten:

Vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen, een bijnaam geven, via SMS, Whatsapp, E-mail, Chat, Facebook, Twitter of andere social media.

Racisme:

Schelden of opmerkingen over ras of huidskleur.

Seksueel getint:

Schelden of seksueel getinte opmerkingen of gebaren maken.

Pestgedrag onder meisjes gebeurt vaak in het geniep (roddelen, leugens vertellen, buitensluiten, negeren). Bij jongens gebeurt pesten overwegend openlijker (vechten, duwen, fysiek geweld, uitschelden, elkaars spullen vernielen).

Met interactie, instructie en klassenmanagement worden de voorwaarden gecreëerd voor een pedagogisch klimaat waarin elk kind tot zijn recht komt. Aan het begin van elk jaar worden in alle groepen groepsvormende activiteiten gedaan. Leerkrachten leven op een proactieve wijze gewenst gedrag voor, door middel van de manier waarop wij leerlingen bij de les betrekken, hen aanmoedigen, helpen, corrigeren, het gevoel geven dat ze ook fouten mogen maken.

Tijdens de pauzes is er voldoende en effectief toezicht, incidenten op de speelplaats worden besproken met alle betrokkenen, zodat de betreffende leerkracht altijd weet wat er gespeeld heeft of nog speelt.

5.4 Als er pestgedrag wordt geconstateerd:

De eerste taak van de pestcoördinator of anderzijds betrokken leerkracht of leidinggevende, is duidelijk te krijgen wat de feiten zijn en die zo goed mogelijk te interpreteren door naast je eigen waarneming te luisteren naar wat anderen ervan zeggen. Wat zien collega's, wat zien andere leerlingen, wat zien de pleinwachten in de pauze?

Uitzuiveren:

Om objectief met een probleemsituatie om te gaan, is het belangrijk dat wij ons verleden uitzuiveren. Wij hebben in de praktijk in feite geoefend met pesten en gepest worden en hebben vanuit die ervaringen allemaal een eigen pestprotocol in ons brein geprogrammeerd, waarvan uit wij handelen. Op een school waar succesvol gewerkt wordt aan een pestarm en veilig schoolklimaat, hebben de professionals bij zichzelf onderzocht waar pesten in het eigen script een rol gespeeld heeft.

Als je goed wil signaleren, moet de hele school er aan meewerken. Iedereen kijkt met zijn eigen referentiekader, dus je hebt elkaar nodig. Is het team veilig genoeg om bijvoorbeeld te kunnen zeggen dat je niet durft in te grijpen als je iets ziet?

Veiligheid in de school is een gedragen systeem als het team ook veilig is en als het voor de directie op #1 staat.

Waar de ene leerkracht last heeft van een leerling en de ander roept: "Oh dat heb ik helemaal niet", is het al onveilig in het team.

Onveiligheid bij directie en/of team, sijpelt naar beneden door, naar de leerlingen.

Het belang van erbij horen is anders in een onveilige situatie dan in een veilige zoals b.v. met vrienden. In de onveilige situatie ben je eerder geneigd een verkeerd antwoord te geven, als de rest van de groep ook dat antwoord geeft, terwijl je weet dat het fout is.

Kinderen in een school verlangen altijd naar een voorbeeld. Wij beseffen vaak niet hoe krachtig wij zijn als voorbeeld.

Onze eerste gouden weken van het schooljaar zijn heel belangrijk. Pesten kan niet worden uitgesloten, het komt gewoon voor. Wij streven ernaar een school te realiseren waarbij leerlingen leren hun grenzen aan te geven. Belangrijk is de leerlingen aan te spreken met de ik-boodschap.

Het motto daartoe luidt “Hoe zorgen wij ervoor dat een leerling die zich gepest voelt, veilig zijn grens aan kan geven”.

Pesten kan onderdeel worden van een systeem, terwijl niemand meer weet waarom het ooit begonnen is. Belangrijk is dus dat er in de school de nadruk wordt gelegd op “proactief” en “preventief” en het investeren in veilige groepen. Een manier om dit te bewerkstelligen is de “no blame methode”. Dit behelst het erkennen dat naast de gepeste ook de pester hulp nodig heeft. Waarom doet hij wat hij doet? Een pester die echt gezien en geholpen wordt, zal immers stoppen met pesten. Mooier nieuws is er niet voor een slachtoffer. Het slachtoffer wordt dus geen onrecht aangedaan als ook de pester wordt geholpen en daarbij de achtergrond van de situatie wordt aangepakt in plaats van de pester. Er wordt gekeken hoe er erkenning gegeven kan worden aan alle betrokkenen, hoe daarvoor eventuele hulpbronnen kunnen worden ingeschakeld en op welke manier de partijen op constructieve wijze de dialoog kunnen aangaan. Erkenning maakt de pijn al een stuk minder.

Grenzen: Wanneer er werkelijk ernstige schade is aangebracht bij het slachtoffer / doelwit (materieel, fysiek of psychisch) is de no blame methode bij deze extreme gevallen niet een geëigende aanpak.

Signaleren

- Observatie leerkracht of andere teamleden.
- Klacht leerling of ouder (klasgenoten)

Wanneer er sprake is van pesten, wat is de actie?

Fase 1: Start bij de leerkracht:

- Klacht serieus nemen.
- Praten met pester/slachtoffer/omstanders/ klas?
- Ouders inlichten.

Fase 2: Wanneer dit niet afdoende is: IB-er en/of vertrouwenspersoon

- Voert gesprekken met pester/slachtoffer/omstanders/ klas.

- Benoemt de consequenties wanneer men zich niet houdt aan de afspraken.
- Brengt ouders op de hoogte van dit gesprek.
- Brengt team, TSO en overige ouders op de hoogte.

Fase 3: Gaat het pesten door? Directie

Wanneer het pesten onverhoopt doorgaat worden er gesprekken gevoerd met de (adjunct) directeur. Er wordt dan een contract afgesloten tussen de pester en het slachtoffer. Hierin staat ook beschreven wat de consequenties zijn wanneer een pester zich niet houdt aan de afspraken. Ouders worden wederom op de hoogte gesteld.

Vervolggesprekken vinden net zo vaak plaats als nodig is.

In het uiterste geval kan de school overgaan tot schorsing.

Alles wordt vastgelegd in Parnassys.

5.5 Ouderbetrokkenheid

Ouders en verzorgers worden geïnformeerd over veiligheid en pesten via het Sociaal Veiligheidsplan, door de leerkracht of door de directie. Ouders zijn op de hoogte van de aanpak volgens The Leader in Me.

Ouders wordt aangemoedigd om:

- Pesten bespreekbaar te maken en hun kind hier ook van te overtuigen;
- Altijd in gesprek te gaan met de school;
- Te letten op signalen en zodra er pesten vermoed wordt, dit te melden op school;
- Zowel het slachtoffer als de pester serieus te nemen;
- Ook de ouders van het slachtoffer en de pester serieus te nemen;
- Hun kind te stimuleren op een positieve manier met andere kinderen om te gaan;
- Zich te melden bij de vertrouwenspersonen (intern danwel extern) als ze naar hun mening onvoldoende steun vinden bij de leerkracht of directie;
- De communicatie via alle kanalen te allen tijde open te houden.

6. Concluderend:

- ★ De Comeniusschool is een veilige school waar leerlingen en leerkrachten met plezier leren en werken en waar zij zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen.
- ★ De Comeniusschool heeft een visie op veiligheid.
- ★ De Comeniusschool streeft ernaar een pestarme school te zijn.
- ★ De Comeniusschool heeft concrete doelen met betrekking tot sociale veiligheid.

- ★ De Comeniuschool hanteert duidelijke afspraken en (klassen)regels in de vorm van missie statuut en de 7 gewoonten.
- ★ De Comeniuschool betreft alle geleidingen actief bij het formuleren van visie, kernwaarden, doelen en regels. Alle betrokkenen kennen deze.
- ★ De Comeniuschool heeft een goed en actueel beeld van de (beleving van) sociale veiligheid onder leerlingen, ouders, team en andere betrokkenen.
- ★ In de Comeniuschool zijn wettelijk verplichte taken/functies met betrekking tot sociale veiligheid belegd.
- ★ De Comeniuschool heeft een privacy reglement ten behoeve van de privacybescherming van leerlingen, team en ouders.
- ★ De Comeniuschool beschikt over een klachtenregeling en is aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie.
- ★ De Comeniuschool stimuleert dat het team voorbeeldgedrag vertoont op het gebied van positief gedrag.
- ★ Op de Comeniuschool wordt gestimuleerd dat er een 'aanspreekcultuur' ontstaat, waarin iedereen elkaar kan aanspreken op (onveilig) gedrag.
- ★ Op de Comeniuschool worden leerstof, activiteiten en/of programma's aangeboden gericht op het bevorderen van positief gedrag en het tegengaan van onveilig gedrag.
- ★ De Comeniuschool werkt met een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem om leerlingen in hun gedrag te volgen.
- ★ Expliciete signalen van leerlingen en ouders over onveiligheid en pesten worden altijd serieus genomen.
- ★ De Comeniuschool hanteert de meldcode Kindermishandeling volgens een duidelijke handleiding.